

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

7/10/2012

Α. Κείμενο

«Γλώσσα - νέοι - ξενομανία»

Το επίπεδο της γλωσσικής έκφρασης των νέων, συναρτάται, αφενός μεν προς τα γενικότερα ενδιαφέροντά τους, αφετέρου δε προς την ίδια την αντίληψη και γνώση που έχουν της γλώσσας μας. Χωρίς να γενικεύουμε, όπως λαθεμένα νομίζω συμβαίνει συχνά, η έλλειψη ευαισθησίας, γνώσης, αγάπης, άρα και ενδιαφέροντος για τη γλώσσα, που παρατηρείται σε πολλούς νέους μας -όχι σε όλους, το επαναλαμβάνω-, είναι φυσικό να παράγει και χαμηλής ποιότητας γλώσσα. Θέλω να τονίσω ωστόσο δύο πλευρές αυτού του θέματος: Πρώτον, δεν πρέπει να γίνεται σύγχυση ανάμεσα στη γενικότερη χρήση της γλώσσας από τους νέους και στον κώδικα που χρησιμοποιούν πολλοί από τους νέους σε ορισμένες μορφές της επικοινωνίας τους. Η «φοιτητική αργκό» λ.χ. ή η «αργκό των μηχανόβιων» είναι ειδικοί κώδικες επικοινωνίας που δεν μπορούμε να τις εκλαμβάνουμε ως μέτρο κρίσεως της γλωσσικής ικανότητας των νέων, αφού οι ίδιοι σε άλλες μορφές επικοινωνίας τους εμφανίζουν άλλη μορφή γλώσσας, πολύ διαφορετική και πολύ καλύτερη. Το πρόβλημα με τη γλώσσα των νέων είναι άλλο: Πόσο καλά, σε έκταση και σε βάθος, διδάσκονται την ελληνική γλώσσα στο σχολείο; Πόσο έχουν ασκηθεί στη χρήση της (στη σύνταξη διαφόρων τύπων κειμένων); Και συγχρόνως ποια είναι τα ακούσματα και τα διαβάσματά τους στη γλώσσα; Γιατί, βεβαίως, η γνώση και η χρήση της γλώσσας είναι **απόρροια** της γλωσσικής εμπειρίας μας (διαβάσματα - ακούσματα) και του βαθμού συνειδητοποίησης των μηχανισμών λειτουργίας της (διδασκαλία της γλώσσας στο σχολείο).

Η βαθύτερη και δημιουργική χρήση της γλώσσας κατευθύνεται και στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό πάνω σ' αυτά που ονομάζουμε πρότυπα γλώσσας, και φυσικά τα γλωσσικά πρότυπα κάθε εθνικής γλώσσας είναι τα κείμενα των μεγάλων λογοτεχνών της και, για γλώσσες όπως η δικιά μας με διάρκεια και συνέχεια, πρότυπα γλώσσας είναι επίσης και τα μεγάλα παλιότερα κείμενά μας. Η γλωσσική συγκρότηση του Έλληνα, το πιστεύω ακράδαντα, θα είναι λειψή και ρηχή αν παράλληλα προς τα μεγάλα νεότερα κείμενα, το Σολωμό και τον Παλαμά, τον Κάλβο και τον Καβάφη, τον Καζαντζάκη και τον Μυριβήλη, τον Σεφέρη και τον Ελύτη, και τόσους άλλους, δεν διαβάσει Ροΐδη και Παπαδιαμάντη, αλλά και Ερωτόκριτο και δημοτική ποίηση και Ρωμανό τον Μελωδό και Καινή Διαθήκη και Λουκιανό και Ξενοφώντα και Πλάτωνα και Σοφοκλή και Θουκυδίδη και Όμηρο - για να μείνω σε μερικά μόνο από τα μεγάλα μας κείμενα. Κι αυτό γιατί κανένας σοβαρός μελετητής της γλώσσας μας λαμβάνοντας υπόψη τις περιπέτειες της ελληνικής γλώσσας και τα αλληπάλλληλα επιστροφικά της κινήματα (απτικισμό, αρχαϊσμό, καθαρεύουσα), δεν μπορεί πειστικά και ρεαλιστικά να ισχυριστεί ότι η δημιουργική χρήση και κατανόηση της ελληνικής γλώσσας μπορεί να στηριχθεί μόνο σε μια **επιφανειακή** πρόσκτηση της σύγχρονης εξελικτικής φάσης της γλώσσας μας. Ο σοφός του νεότερου Ελληνισμού, ο

Αδαμάντιος Κοραής, ο θερμότερος υποστηρικτής της «κοινής» μας γλώσσας, προειδοποίησε από νωρίς ότι: «χωρίς την ακριβεστάτην είδησιν της αρχαίας ελληνικής, όστις καταγίνεται εις το να διόρθωση την κοινήν ή να δώση εις αυτήν κανόνας ή να κρίνη καθ' οιονδήποτε άλλον τρόπον, περιπατεί εις την σκοτίαν και δεν ηξεύρει μήτε που υπάγει μήτε τι κάμνει».

Αλλά και για το μεγάλο θέμα της εισβολής των ξένων λέξεων στη γλώσσα μας θα πω μόνο το εξής: οι ξένες λέξεις μπορούν μόνο να βλάψουν τη γλώσσα μας όσο χρησιμοποιούνται άκριτα, αχρείαστα και σε υπερβολικές δόσεις. Γλώσσες μικρές (σε χρήση), όπως η ελληνική, πρέπει να φυλάγονται από την **αθρόα** και αλόγιστη χρήση ξένων λέξεων, στην οποία συνήθως οδηγούν το κοινωνικό και πολιτιστικό γόητρο και η εμπορική εκμετάλλευση μιας **δεσπόζουσας** ξένης γλώσσας. Δεν είναι η ίδια η χρήση της ξένης λέξης που πρέπει να μας ανησυχεί, όσο η αντίληψη, το πνεύμα και οι λόγοι που οδηγούν στη χρήση της. Ο μιμητισμός, η ξενομανία και η εύκολη λύση οδηγούν **βαθμιαία** στην αχρήστευση πολλών λέξεων της ελληνικής, εις βάρος της αξιοποίησης λέξεων και παραγωγικών μηχανισμών της γλώσσας μας που θα βοηθούσαν αποτελεσματικά να δηλώνουμε έννοιες εκφραζόμενες μέσα από τις ξένες λέξεις. Βεβαίως, από του σημείου αυτού μέχρι του να θεωρούμε «έγκλημα καθοσιώσεως» τη χρήση μιας ξένης λέξης ή να καταλαμβανόμαστε από οίστρο γλωσσικής ξενηλασίας, υπάρχει μεγάλη απόσταση.

Γ. Μπαμπινιώτης

Β. Ασκήσεις

1. Να συντάξετε την περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις.

Μονάδες 25

2. Να βρείτε τον τρόπο ανάπτυξης και τα δομικά μέρη της τρίτης παραγράφου.

Μονάδες 10

3. Να βρείτε στο κείμενο πέντε διαρθρωτικές λέξεις, που συμβάλλουν στη συνοχή του και να γράψετε τη σημασία τους.

Μονάδες 5

4. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: απόρροια, επιφανειακή, αθρόα, δεσπόζουσας, βαθμιαία.

Μονάδες 10

5. Να αναφερθείτε σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων στα χαρακτηριστικά της γλώσσας των νέων.

Μονάδες 10

Γ. Παραγωγή γραπτού λόγου

Γράφετε ένα άρθρο στην εφημερίδα του σχολείου σας, όπου αναλύετε τα αίτια της γλωσσικής κρίσης και πώς μπορεί το σχολείο να συμβάλλει στην αντιμετώπιση του φαινομένου. (400-500 λέξεις)

Μονάδες 40

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:

**ΒΕΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΔΗΛΜΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΚΑΡΑΜΠΑΤΑΚΗ ΜΑΡΙΑ
ΝΙΚΑ ΦΑΝΗ
ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΣΤΟΪΚΟΥ ΕΛΕΝΗ**